

**ПРО ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ ОЗЕРА
СОЛОНЕЦЬ-ТУЗЛИ В РЕКРЕАЦІЙНИХ ЦІЛЯХ**

У статті розглянуте питання використання природних ресурсів озера Солонець-Тузли в рекреаційних цілях.

Ключові слова: озеро, лиман, ропа, лікувальні грязі, рекреація

The article deals with the issue of using the natural resources of Lake Solonets-Tuzly for recreational purposes.

Keywords: lake, estuary, mud, therapeutic mud, recreation

Актуальність теми. Озеро Солонець-Тузли представляє собою важливий природоохоронний об'єкт, до якого кожного року приїжджають тисячі відпочиваючих. Активне рекреаційне використання озера, може істотно знизити його природоохоронне значення та спричинити проявлення певної кількості екологічних проблем. Саме тому організація та популяризація в межах озера рекреаційної діяльності, повинно базуватися виключно на науковому обґрунтуванні та бути спрямовано на збереження його природоохоронного значення.

Мета дослідження полягає у визначенні сучасного стану природних умов озера Солонець-Тузли.

Для досягнення поставленої мети потрібно вирішити наступні **завдання**:

- визначити природні умови озера Солонець-Тузли;
- проаналізувати геохімічний склад ропа та лікувальних грязей відповідного озера;

Об'єкт дослідження: озеро Солонець-Тузли. **Предметом дослідження** є аналіз природних умов озера Солонець-Тузли для оптимізації рекреаційної діяльності.

Природні особливості. Озеро Солонець-Тузли представляє собою лиман, який територіально розташований в межах Національного природного парку «Білобережжя Святославу» (Миколаївська область). Розмір озера 2000 на 6000 м, при площі водного дзеркала біля 8 км² та середньою глибиною до 0,6 – 0,8 м. Від акваторії Чорного моря озеро відділяється пересипом довжиною в 1 км. Площа водозбору озера дуже незначна, а тому його живлення здійснюється за тимчасовими улоговинами стоку, а також за рахунок фільтрації морських вод через тіло пересипу [1, 2, 4].

В межах котловини озера Солонець-Тузли виділяються наступні осадові породи (зверху вниз): чорний мул, сіра глина, світло-сіра глина. Мул чорного кольору, має пластичну консистенцію, м'який, зверху розріджений, із запахом сірководню та з наявністю дрібнозернистих мінеральних частинок, а також уламків мушель [3].

За гідрохімічним складом води, озеро Солонець-Тузли являє собою гіпергалінну (S>45‰) водойму, висока мінералізація зумовлює не замерзання озера в зимовий період. Незначні розміри та не стале живлення, дозволяє говорити про незначну природну стійкість водойми [3].

Гідрологічні, гідрохімічні та геоморфологічні особливості озера Солонець-Тузли сприяють формуванню в його межах лікувальних грязей – сапропелів, що обумовлене дією водойми як теригенної пастки, високою мінералізацією води та теплими і сухими кліматичними умовами. Згідно листа № 01-12/470 ДУ «Українського науково-дослідного інституту медичної реабілітації та курортології міністерства охорони здоров'я України» (від 13 серпня 2020 року), природний об'єкт озеро Солонець-Тузли віднесено до категорії лікувальних, за наявності покладів грязей та ропа.

Аналіз ропа та лікувальних грязей. Хімічний склад ропа, солі та грязей відповідного озера досліджували А. Веріго у 1875 р., Г. Станіков у 1916 р. та Є. Бурксер у 1925 р. Ропа озера має хлоридно-сульфатно-гідрокарбонатно-натрієво-магнієво-кальцієвий склад. Вміст NaCl, в межах ропа - 77,8650 ‰, MgCl₂ - 216,0900 ‰, MgSO₄ -

24,4090 ‰, CaSO₄ - 17,2383 ‰, Ca(HCO₃)₂ - 2,0119 ‰, при її загальній мінералізації 337,6192‰ [4].

В цілому в солі переважає хлорид натрію 92-97%. Відповідний склад ропи та грязей, дозволяє говорити про їх лікувальні властивості. Аналізи Українського науково-дослідного інституту дитячої курортології та фізіотерапії, відповідно до листа № 01-12/470 ДУ «Український науково-дослідний інститут медичної реабілітації та курортології міністерства охорони здоров'я України», щодо природних лікувальних ресурсів озера Солонець–Тузли (13 серпня 2020 року), підтверджують їх лікувальні властивості.

Лікувальні пелоїди озера Солонець-Тузли Грязі належать до високо-мінералізованих, слабо-сульфідних мулових грязей. Відповідні мулові грязі складені із мінеральних та органічних речовин, що пройшли складні перетворення внаслідок фізико-хімічних, хімічних, біохімічних процесів та являють собою однорідну тонкодисперсну пластичну масу. Важливою складовою відповідних пелоїдів є грязьовий розчин, який представляє собою воду з розчиненими в ній солями, органічними речовинами і газами, а також містить частки глини і піску. Розвідані запаси мінеральних грязей оз. Солонець-Тузли 237 тис.м³, які майже не використовуються [1].

Висновки. Досліджене нами озеро Солонець-Тузли має велике природоохоронне та рекреаційне значення. Відповідне утворення представляє собою повністю ізольовану водойму, живлення якої не має стійкого характеру. Саме тому використання ропи та лікувальних грязей відповідного озера, повинно бути обмежено та здійснюватися без застосування промислових технологій, оскільки процес їх відновлення дуже тривалий та стійкий.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вишневецький В.І. Річки і водойми України. Стан і використання. – К.: Віпол, 2000. – 376 с.
2. Ільїн Л.В., Мартинюк В.О. Озера України: Довідник. – Львів: Ред.-вид. від. Львів. держ. ун-ту ім. І. Франка, 1998. – 52 с.
3. Тимченко В.М. Экологическая гидрология водоемов Украины. – К.: Наук. думка, 2006. – 384 с.
4. Швебс Г.І., Ігошин М.І. Каталог річок і водойм України: Навч.-довід. посібник. – Одеса: Астропринт, 2003. – 392 с.

Рекомендує до друку науковий керівник доцент Давидов О.В.